

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 40: Forslag til lov om ændring af adoptionsloven. (International adoption).

Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 8/10 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Forslaget her er jo, som det også fremgår af ministerens fremsættelse, en genfremsættelse.

Vi havde den 4. februar 1998, umiddelbart før folketingsvalgkampen, første behandling af det daværende forslag, og lige så vel som vi gav udtryk for ved førstebehandlingen den 4. februar, vil jeg også i dag meget klart tilkendegive, at vi er glade for, at dette lovforslag nu ligger på bordet. Vi er glade for det, fordi det har haft meget høj prioritet hos os gennem de senere år, at der skulle foretages disse ændringer og ikke mindst disse forbedringer af adoptionsreglerne.

Vi har fra Socialdemokratiets side haft en lang ønskeseddel om, hvilke ting vi godt kunne tænke os der skulle tages fat i, og lad mig nævne nogle af dem: spørgsmålet om større grad af ensartethed i forbindelse med udvælgelse af adoptanter; spørgsmålet om en højere grad af selvvrurdering fra adoptanternes side; en smiddiggørelse af adoptionssystemet; en større grad af fleksibilitet af reglerne vedrørende aldersforskellen mellem adoptant og adoptivbørn og bedre mulighed for adoption af flere børn. Jeg kunne egentlig godt have lyst til at nævne flere punkter, men det her har været nogle af vore hovedpunkter.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi mener, at det, der ligger i lovforslaget, giver et rigtig godt grundlag for at kunne komme videre, set i forhold til de ønsker, vi har haft på området. Det er klart, at vi hele tiden skal holde os meget nøje for øje, at ønskerne skal matche de krav og de forventninger, der er fra afgiverlandene om, at vores sikkerhed er optimal, når vi modtager børn, og det mener jeg også lovforslaget giver klare forudsætningen for.

En af de måske væsentligste forudsætninger for, at vi kan tilgodese de krav, er – ud over et klart regelsæt – at de mennesker, der får en godkendelse som adoptanter, er rustet godt nok til at blive forældre til et adoptivbarn. Her tror vi, det er af afgørende betydning, at der bliver lagt kursusforløb ind, og det vil sige, at der kommer en højere grad af selvvrurdering hos de enkelte personer selv, inden de påtager sig ansvaret. Vi tror, det vil give en god indgangsvinkel til at blive forældre til et adoptivbarn, og jeg tror også, det kan være med til at gøre, at der kommer en bedre fornemmelse af, at der her er tale om et ensartet system og et mere retfærdigt system. Netop det sidste er noget af det, vi ved der tidligere har været sat spørgsmålstejn ved.

Som sagt er vi også glade for, at proceduren vedrørende alder og vedrørende adoption af flere børn nu bliver taget op. Det har været svært at forklare, hvorfor systemet har været så stift, som det har været tidligere.

På det seneste har der også været rejst spørgsmål om matchingreglerne. Der har også været nogle konkrete eksempler, og jeg vil godt tilkendegive her, at jeg er meget godt tilfreds med, at ministeren har givet tilsagn om en åben drøftelse af det spørgsmål. Jeg synes, vi under udvalgsarbejdet skal se på, om det er den rigtige løsning, for én ting er i hvert fald sikker: Der er ikke brug for, at der fremover kan være tvivl om, hvorvidt det er den bedste måde, og om det er den mest sikre måde, det fungerer på. Det må vi kigge på under udvalgsarbejdet.

Jeg kunne som sagt have haft lyst til at nævne mange ting, fordi vi har været meget optaget af at få den bedst mulige lovgivning igennem på området her. Men jeg ved også, at andre partier har været meget optaget af det, og derfor betragter jeg det som en given ting, at vi under udvalgsarbejdet får drøftet de enkelte elementer i lovforslaget. Det er i hvert fald mit håb, og vi vil fra Socialdemokratiets side gå meget positivt ind i arbejdet. Det er ligeledes mit håb, at også andre partier er indstillet på at

gå positivt og konstruktivt ind for at få lavet et rigtig godt fundament, som bedre tilgodeser de ønsker, de behov, der er i forbindelse med fremtidige adoptioner af udenlandske børn.

Jeg håber, vi kan nå at få lovforslaget gjort færdigt i denne samling, for jeg har en fornemmelse af, at der er mange ude omkring, der sidder og venter på, at vi får et nyt og bedre og mere retfærdigt system stablet på benene.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Forslaget er som sagt en genfremsættelse, som var til førstebehandling i februar, og Venstre er fortsat positiv over for forslaget. Det er en forklaring, og jeg håber virkelig, det kommer de kommende adoptanter til gavn.

Ved førstebehandlingen i februar rejste jeg spørgsmålet vedrørende de obligatoriske kurser, som kommende adoptanter skal på, for der står nemlig i den nye § 31, stk. 3, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet og tilrettelæggelsen af de kurser, der er nævnt i stk. 1 og 2 herunder om betalingen. Og da det er indføjet i loven, må ministeren sådan set også kunne løfte sløret for, hvad disse kurser skal indeholde.

Venstre er positivt, hvis det er et vejledende og oplysende kursus; men hvis det er et kursus med en form for eksamen i det at være forældre, er vi bekymrede. Det ville jo resultere i, at nogle efter et sådant kursus kunne dumpe og blive stemplet som uduelige som forældre, så en uddybning af indholdet af kurset vil jeg glæde mig til at høre fra ministerens mund.

Pernille Sams (KF):

Ligesom i sidste samling, da lovforslaget sidst blev fremsat, er vi langt overvejende positivt stemt over for de foreslåede ændringer. Det er vores opfattelse, at den nuværende adoptionslovgivning i høj grad trænger til en modernisering i form af en opløsnings og smidiggørelse af nogle af de mest firkantede bestemmelser i det nuværende regelsæt.

For os er der først og fremmest tre forhold, som er særdeles vigtige, og det første og aller vigtigste er barnets tarv. Det er det gennemgående tema, som vi vil lægge aller-, allernæst vægt på: at der gives børn, som ofte lever under kummerlige og umenneskelige forhold, mulighed for et bedre liv, og at der i den proces, der ligger forud for adoptionsbeslutningen, lægges altafgørende vægt på, hvad der er bedst for dette barn.

Det andet er, at den godkendelsesprocedure af adoptanter, som ligger forud for adoptionen, og som er både ønskelig og nødvendig, skal være mere individuel og mindre firkantet, så mange egnede familier ikke på forhånd afskæres fra adoption, fordi reglerne er så firkantede.

For det tredje må man passe på, at man i sin iver efter på alle måder at sikre barnets tarv ikke får gjort det så besværligt, dyrt og umuligt, at mange på forhånd afstår fra at adoptere. Regelsættet for godkendelsesproceduren skal være godt og solidt, men det må ikke kvæle lysten til adoption.

Samtidig synes vi, det er relevant at skele lidt til, at der slet ikke stilles samme krav til de kommende forældre i forbindelse med, at samfundet f.eks. bruger enorme ressourcer på at hjælpe familier til børn via kunstig befrugtning. I begge tilfælde er der jo tale om kommende forældre, og at samfundet som mellemmand hjælper dem til en forælderrolle. Derfor kan det nemt komme til at virke noget besynderligt, at hvis vi tager et ægtepar med en vis aldersforskel eller hvor en af ægtefællerne tidligere har været ramt af en bestemt sygdom, kan parret ikke adoptere et forladt barn fra den tredje verden, men det samme ægtepar kan måske godt få foretaget kunstig befrugtning, så det selv bliver i stand til at få et barn.

Vi ser hellere, at flere får adoptionsmulighed, så flere af verdens dårligst stillede børn får mulighed for en bedre tilværelse. Det vil det nærværende forslag hjælpe med til, og det finder vi er vældig positivt.

I forbindelse med førstebehandlingen af L 149 i forrige samling beskrev vores ordfører, hvilke forhold vi var meget optaget af. Jeg kan henvise til vore bemærkninger fra dengang og i øvrigt understrege et par af de vigtigste ting. Vi synes, det er godt, at alderskravet blødes op, vi synes, det er godt, at muligheden for adoption af flere børn blødes op, vi synes, det er godt, at handicappede får mulighed for at adoptere, og vi synes, det er godt, at helbredskravene for adoptanterne blødes op.

Vi understreger dette, fordi reglerne har været alt for strenge og ufravigelige, også i tilfælde, hvor der kom åbenbart uretfærdige afgørelser ud af det. Det er godt med regler, men de skal kunne administreres mere individuelt. Enlige har f.eks. ret til at adoptere, men hvorfor i alverden må et ægtepar, hvor den ene for mange år siden har fået transplanteret en nyre og siden da har været frisk og rask, pludselig ikke

adoptere? Hvorfor skulle de dog være blevet et dårligere forældrepar, fordi den ene ægtefælle har fået en ny nyre mange år tidligere og siden da har fungeret smadder godt? Det er bare et af de mange konkrete eksempler på en unødigt firkantet praksis, som i dag stiller kommende adoptivforældre i nogle urimelige situationer, og som gør, at vi i dag ser frem til en langt bedre lovgivning.

Derfor vil De Konservative være meget aktive i det kommende udvalgsarbejde. Vi vil stille en række spørgsmål, og vi vil prøve de forskellige elementer i forslaget af, så vi sikrer den rette balance, sikrer børnenes tarv og sikrer gode, succesfulde adoptioner til kærlige familier, der kan give børnene et godt liv, samtidig med at vi sikrer familierne en ordentlig behandling i proceduren omkring godkendelsen.

Anne Baastrup (SF):

Det er et tiltrængt lovforslag, der her behandles. Der lægges nu op til en ny praksis, som skal indebære, at voksne mennesker, der træffer beslutning om, at de gerne vil adoptere et barn, ikke længere skal udsættes for den ydmygende behandling, der af og til sker i nogle amter.

Formålet er, som det fremgår flere steder i bemærkningerne, at man – og det er altså også Folketinget – fremover vil gå ud fra, at når et ægtepar eller en enlig beslutter sig for adoption, er det en ansvarlig og alvorlig beslutning, der ligger bag, når de beslutter sig for at bruge de utrolig mange penge, der skal til for at gennemføre en sådan. Men ser man på selve lovteksten og sammenligner den med de fyldige bemærkninger, der angiver hensigten, kan man godt blive bekymret. Vil praksis i samrådene reelt ændre sig? Derfor må vi i udvalget naturligvis have sikkerhed for, hvordan ministeren vil få denne ændrede holdning til at afspejle sig.

Adoptionsnævnet får nu en helt central betydning i den fremtidige kontrol med samrådssekretariatene og samrådets forvaltning af lovændringernes intentioner. Det bliver reelt Adoptionsnævnet, der skal sørge for, at afgørelser af principiel betydning formidles til amterne. Jeg troede egentlig, det hidtil havde været Adoptionsnævnets arbejdsopgave. Jeg troede i min naivitet, at der var et system, hvorefter den centrale klageinstans naturligt havde forpligtelse til at sikre ensartethed i afgørelsespraksis i første instans, men ser vi på praksis hidtil, har der været et vist svigt. Spørgsmålet

er derfor, om Adoptionsnævnet fremover vil være i stand til at løfte denne opgave.

Når vi så ser på, hvad Adoptionsnævnet yderligere skal lave, skal nævnet også stå for indsamling, bearbejdning og formidling af viden om adoption, indsamling og formidling af statistiske oplysninger, igangsætning af forskningsprojekter, evaluering af gældende regler og iværksættelse af nye initiativer. Nævnet skal også følge udviklen den internationale som den danske udvælg og være i dialog med myndigheder og organisationer herhjemme og i udlandet. Det stilfærdige spørgsmål må være: Er det den rigtige arbejdsfordeling? Hvad nu, hvis Adoptionsnævnet sætter sig med hænderne i skødet og intet foretager sig ud over at rejse lidt rundt i udlandet? Hvem kan vi så kritisere? Justitsministeren? Nej!

Som det også fremgår af bemærkningerne, er der samråd i amtskommunerne, der ikke er omfattet af Indenrigsministeriets tilsynsmyndighed, og der lægges nu op til, at vi får et uafhængigt nævn, som heller ikke er under politisk tilsyn, og som skal varetage en lang række af de fremtidige arbejdsopgaver på området. Det virker som en dårlig idé. Efter SF's opfattelse burde vi fra Folketingets side sikre mere politisk indflydelse, og vi vil derfor bruge udvalgsarbejdet til at få afklaret fornuften af denne arbejdsfordeling. Var det i stedet Civilretsdirektoratet, der havde ansvaret for de af Adoptionsnævnets arbejdsopgaver, der ikke handler om enkeltafgørelser, kunne vi jo netop drage justitsministeren til ansvar, hvis alting går i stå.

Bemærkningerne til lovforslaget lægger endvidere op til en lang række ændringer af gældende praksis. Det drejer sig om godkendelse af handicappede adoptanter, ændrede aldersbetingelser, knap så indgående krav til adoptanternes økonomi, matchning af barn og forældre osv. Det er en lang række fornuftige ændringer, som SF støtter, men flytter de noget, og er de præcise nok?

Vi lægger ikke op til, at der skal detailreguleres i selve loven; men på den anden side har vi gennem tiderne ikke fået alt for muntre tilbagemeldinger, når adoptivforældre skal fortælle om de oplevelser, de bliver udsat for under forundersøgelsen. Er man bare en lille smule skæv i forhold til sagsbehandlerens opfattelse af, hvordan en rigtig familie skal se ud, kan det gå grueligt galt, og ingen tør sige noget, for de vil jo også gerne have barn nr. to eller have ændret afgørelsen i Adoptionsnævnet. Giver man i

sin klage udtryk for vrede eller andet, er man bange for, at det kan betyde endnu et afslag – eller sagt på en anden måde: At være adoptionsansøger er at overlade hele sin fremtid i hænderne på det offentlige, og så handler det om at være helt normal, hvad det så ellers betyder.

Forberedelseskurset i fase 2 er en god idé, men som det tydeligt fremgik af førstebehandling i forrige samling, er der nogle partier, der synes, at 5.000 kr. for et kursus er mange penge, et stort beløb, der skal lægges oven i de mange penge, man i øvrigt skal betale for at få sit barn. Som det fremgår, er der en lang række spørgsmål, vi skal have afklaret under udvalgsarbejdet.

Justitsministeren har valgt ganske loyalt at fremsætte et lovforslag, der afspejler Adoptionsudvalgets flertals opfattelse på langt de fleste områder. Spørgsmålet er imidlertid, om vi ikke skal bruge lidt tid for at få kigget på, om det er helt fornuftigt, at vi fra Folketingets side helt overlader den fremtidige udvikling på dette område til et politisk uafhængigt system. Det er godt med et grundigt forarbejde til lovgivningen, men det skal ikke forhindre os andre i at træffe politiske afgørelser.

Peter Skaarup (DF):

Dansk Folkeparti har sådan set læst dette forslag fra regeringen med glæde, fordi der i forslaget lægges op til en smidiggørelse af reglerne med henblik på at kunne foretage adoption. Det synes vi er positivt, og vi synes også, det er positivt, at regeringen på den baggrund ser ud til at kunne få noget igennem på området.

Når jeg siger »få noget igennem«, er det, fordi man godt kan sætte spørgsmålstejn ved, om ventetiderne på at opnå adoption her i landet ikke stadig er alt, alt for lange, og om dette forslag reelt retter op på det. Der er i dag tale om nogle meget restriktive regler, som ser ud til at blive lidt lempeligere, men grundlæggende stiller vi det spørgsmål til ministeren og vil godt have ministerens svar på det: Gør forslaget reelt noget ved behandlingstiderne eller ventetiderne på at få en adoption her i landet?

Forslaget handler om international adoption, og det er selvfølgelig også i langt de fleste tilfælde det, der er interessant her i Danmark, fordi der bliver adopteret en del udenlandske børn her i landet. Men vi kunne godt tænke os, at man også fokuserede lidt på adoptioner her i Danmark – forstået på den måde, at hvis man via et økonomisk incitament kunne stille kvin-

der i Danmark den mulighed i sigte at kunne adoptere børn, der ellers ville blive aborterede, kunne vi godt se en fordel i det, og vi vil godt høre, om det er en mulighed, justitsministeren har haft inde i overvejelserne i forbindelse med fremsættelsen af forslaget her. Ventetiderne er alt for lange, og det skal vi have gjort noget ved, og det var en af mulighederne.

Vi har haft en konkret sag med en 5-årig rumænsk pige, hvor Dansk Folkeparti allerede den 16. juli klagede til justitsministeren over den lange ventetid og det foreløbige afslag, der var kommet på daværende tidspunkt. Først her i slutningen af september måned kom der reelt noget ud af det. Der blev givet en foreløbig plejetilladelse, og det ser ud til at fungere, så der kan komme en løsning på sagen. Det er selvfølgelig for lang tid efter vores opfattelse. Det er positivt, at vi er nået så langt, men der går stadig for lang tid, måske op til 3-4 måneder, inden der kan finde en sagsbehandling sted i ministeriet. Her kommer vi så ind på det problem, fru Anne Baastrup var oppe og fortælle om her fra talerstolen for lidt siden, og her har SF fat i noget af det rigtige efter Dansk Folkepartis opfattelse. Der må nødvendigvis være et politisk tilsyn med Adoptionsnævnet og i øvrigt mulighed fremover for alternative nævn, som der også lægges op til i forslaget.

Så nævnes det også, at der skal laves et obligatorisk kursus for personer, der ønsker at adoptere. Vi synes, at det er rigtigt, at tilbudet om et kursus er der, men vi vil nok sige, at der er forældre, som ikke har behov for et sådant kursus, og som med sig selv kan overveje, om det er en mulighed, eller det er noget, der ikke er nødvendigt.

Vi synes godt, at man kunne lægge op til fri-villighed på det her område, for der er altså mange forældre i Danmark, som bestemt ikke har brug for et kursus for at klare det her.

Så er der også i forslaget tale om, at man laver en aldersgrænse for, hvem der kan opnå adoption. Der synes vi også godt, at ministeren kunne tage en mere individuel vurdering ind, så det altså blev muligt for forældre lige godt at passere den aldersgrænse. Vi synes, det er for stramt, at man fastlægger så klare aldersgrænser, som der er lagt op til i forslaget.

Afslutningsvis skal jeg sige, at vi erkender, at forslaget går i den rigtige retning, og at regeringen her har taget fat på et problem, som i lang tid har været der, og derfor håber vi, at Folketinget kan vedtage det her forslag, gerne med

de korrektioner vi har nævnt, og at regeringen så også inden for den nærmeste tid fremsætter forslag, så man får mulighed for adoption af børn her fra Danmark. Vi synes, at der her er et presserende problem, også hvis vi skal have bugt med ventetiderne, som er alt for lange i dag.

Sonja Albrink (CD):

Lovforslaget tager sigte på, at adoptanter får en højere grad af medbestemmelse og ansvar i forbindelse med behandling af ansøgninger om adoption, samtidig med at myndighedernes kontrolfunktion nedtones. Imidlertid fremgår det ikke helt klart af lovforslaget, hvordan det faseopdelte undersøgelses- og godkendelsesforløb, som de kommende adoptanter skal undergå, reelt lader myndighedernes kontrolfunktion træde i baggrunden.

CD mener, at det afgørende må være, at spørgsmål om godkendelse af adoptivforældre afgøres efter målbare kriterier, så skønsmæssige vurderinger begrænses i det omfang, dette er muligt. Jeg håber derfor, at vi under udvalgsbehandlingen får tid til at drøfte de kriterier, så vi i betænkningen til forslaget kan komme med de rigtige anbefalinger af forhold, der skal lægges til grund for en godkendelsesprocedure.

Lovforslaget giver også adoptionsformidlende organisationer kompetence til at godkende de såkaldte matchingforslag, en kompetence, der i dag ligger hos de amtskommunale adoptionsråd. Derved får de adoptionsformidlende organisationer et større medansvar og de godkendte adoptanter en ret til medbestemmelse og omvalg af barn.

Tidligere på året blev et matchingforslag omtalt i medierne. En af de adoptionsformidlende organisationer havde ikke været tilstrækkelig omhyggelig med at få undersøgt oplysninger om det barn, der var bragt i forslag. Sagen er bl.a. et eksempel på, hvor vigtigt det er, at roller og ansvarsfordeling myndighederne imellem er utvetydige. Vi er derfor enige med justitsministeren i, at kompetencen til godkendelse overføres fra rådene til adoptionsformidlende organisationer, og at det undgås, at de tre adoptionsformidlende organisationer alene er medlemmænd.

I CD er vi også tilfredse med, at lovforslaget lægger op til, at reglerne om aldersforskel mellem adoptanter og adoptivbarn gøres mere fleksible, så den ene af ansøgerne kan være over 40 år, når den anden er noget yngre. Vi vil

under udvalgsbehandlingen gerne kigge på det forslag, som var fremme under behandlingen af lovforslaget om kunstig befrugtning. Det bør være med alder som med fysisk handicap, at der afgørende lægges vægt på, at begge adoptanter skal være i stand til at tage sig af barnet under hele dets opvækst. Adoptivbørn skal ikke adskille sig fra de børn, der lever sammen med deres biologiske forældre, og det er i dag ikke usædvanligt, at man har en biologisk mor på 38 år og en far på 46 år.

Det økonomiske vil vi også gerne have kigget på under udvalgsbehandlingen, men alt i alt kan jeg til slut sige, at vi i CD støtter grundtanken i lovforslaget, og vi håber på en god udvalgsbehandling og et ja ved tredjebehandlingen.

Elisabeth Arnold (RV):

Efter at have hørt alle disse ordførertaler, som beskæftiger sig med de tekniske ændringsforslag til adoptionsloven, kunne man godt være fristet til blot at kaste et enkelt blik på fortiden.

Min tipoldemor stiftede en organisation i København, som hed »Småbørns Vel«, og det gjorde hun, fordi det var meget almindeligt, at tjenestepiger dengang for 100 år siden kom galt af sted, som det hed, og deres børn kunne ikke få noget hjem, for tjenestepigerne havde ikke noget hjem selv og kunne ikke forsørge deres børn selv. Dengang var der masser af børn i Danmark, der var masser af muligheder for at adoptere, og der var mange danske børn at adoptere.

Den tid er jo slut, og det er derfor, vi nu har fået disse meget, meget stramme og indimellem meget mærkværdige adoptionsregler, som gør, at adoptanterne skal igennem en skærsild af interviews, en skærsild af gennemlysning, for at man kan se, om de nu også opfylder betingelserne for at blive de perfekte forældre. Det er i virkeligheden et lettere perverteret system, vi har opbygget, som alt sammen er udtryk for, at vi har mangel på børn i Danmark.

Vi har med undren kigget på dette system, men vi må på den anden side erkende, at de børn, der bliver født i Danmark, stort set er ønskebørn, fordi vi jo har indført både meget effektiv prævention og også ret til fri abort. Derfor er det altså stort set kun ønskebørn, der fødes i Danmark, og det betyder, at det er meget svært for folk, der ikke selv kan få børn.

Reglerne, som de er, forekommer ofte meget restriktive, meget urimelige, og derfor hilser vi

velkommen, at der nu blødes op på nogle af de stramme regler, f.eks. på alderskriterierne og på, hvor mange børn man må adoptere, og vi er også tilfredse med, at der kommer en faseopdelt ansøgningsproces.

Vi har været lidt kritiske over for ønsket om det adoptionsforberedende kursus, fordi også dette er med til at institutionalisere forældreuddannelsen, som om det skulle være noget specielt, som staten skulle blande sig i. Men vi accepterer, at der kan være særlige forhold ved at adoptere udenlandske børn, som gør, at man må forberede forældrene på, at det altså er noget andet end at adoptere et dansk barn eller selv at få et barn.

Vi er optaget af at gå grundigt til værks under udvalgsarbejdet, specielt for at få kortlagt og analyseret de adoptionsformidlende organisations rolle, men er i øvrigt tilfredse med, at der nu kommer en modernisering og en tidsvarende ændring af adoptionslovgivningen.

Line Barfod (EL):

Også Enhedslisten går ind for, at det skal være lettere at adoptere, og vi mener også, at det skal være billigere at adoptere, end det er i dag.

Vi mener endvidere, at det er vigtigt, at man i højere grad giver en bedre rådgivning, når barnløse par henvender sig til sundhedsvæsenet, så de bliver vejledt om muligheden for at adoptere et barn i stedet for at få kunstig befrugtning. I øvrigt mener vi så, at det er væsentligt, man ser mere på at forebygge den barnløshed, der desværre ser ud til at blive mere og mere udbredt.

Ministerens forslag om, at godkendelsen af adoptanter skal ske i tre faser, er udmærket, men det er vigtigt, at vi får en grundig diskussion og får fastlagt, hvilke krav det præcis er, de kommende adoptanter skal opfylde i den første fase, så der ikke bliver stillet nogen diskriminerede formelle krav.

Ministerens forslag om et obligatorisk kursus for de kommende adoptanter er også fornuftigt, men vi mener, at det skal være gratis for deltagerne at komme med på et sådant kursus.

Som flere andre støtter vi også, at der bliver sikret en mere ensartet praksis i de forskellige amter. Til gengæld mener vi ligesom SF, at det er et problem, at man i forslaget har en sammenblanding af tilsynsmyndigheden og klageinstansen. Vi mener, at det er Civilretsdirektoratet, der skal være tilsynsmyndighed, og at

den opgave skal styrkes, fordi Civilretsdirektoratet er undergivet politisk kontrol.

Tom Behnke (FP):

Man må jo nok sige, at når selv Enhedslisten går ind for liberalisme, er det ved at være et hårdt tiltrængt forslag, ministeren her har fremsat, og i Fremskridtspartiet er vi glade for, at forslaget kommer. Det er jo en genfremsættelse, som vi desværre ikke nåede i den forrige lidt korte samling.

Vi håber meget i Fremskridtspartiet, at forslaget denne gang kommer relativt hurtigt igennem en – selvfølgelig, vi skal se nøje på det – grundig sagsbehandling, og der er selvfølgelig nogle ting, vi måske også skal have justeret lidt, men vi skylder de mange adoptanter at få forslaget vedtaget i denne samling. Det skylder vi også de mange børn, og i det hele taget er det på tide, at det her forslag bliver vedtaget.

En liberalisering af området har længe været påkrævet, og i Fremskridtspartiet støtter vi selvfølgelig forslaget her. Det er en forudsætning for os, at det bliver nemmere og mindre bureaukratisk at gennemføre adoptioner. Det må være sådan, at når forældre ønsker at adoptere, og når de så i øvrigt er kommet igennem godkendelsesfasen – for selvfølgelig skal de igennem en sådan fase – er man i øvrigt ret hurtigt derefter i stand til at gennemføre en adoption.

Vi ser meget frem til, at man med forslaget her laver en liberalisering af de alderskrav, der har været omtalt en del af andre ordførere. Vi ser også, at der heldigvis sker en liberalisering med hensyn til de sygdomme, man kan have og så stadig væk få lov til at gennemføre adoptioner.

Fru Pernille Sams nævnte nogle eksempler på, hvor grotesk det i virkeligheden er efter de nugældende spilleregler. Det er selvfølgelig ikke rimeligt. Der er behov for liberaliseringer på det her område, men der er til gengæld også behov for, at vi kigger nøje på det, som ministeren selv lægger op til. Det, der bliver lagt op til her, er så, at der nu skal gennemføres obligatoriske kurser for alle, der ønsker at gennemføre en adoption af et udenlandsk barn.

Der må jeg nok sige, at så har ministeren jo lige med et snu tag sørget for, at det så er Justitsministeriet, der fastsætter nærmere spilleregler for indholdet af disse kurser, hvordan de skal afvikles osv., og mit indtryk var egentlig, at Justitsministeriets folk havde rigeligt at lave i

forvejen, men det kan selvfølgelig være, man skal have ansat flere folk til at påtage sig denne her opgave.

Det er egentlig lidt synd, og det er lidt dobbelt administration, for hvis man har gjort sig den ulejlighed at besøge nogle af de organisationer, som formidler adoptionerne, ved man jo, at det er organisationer, som har årelange erfaringer med de her ting, og som nemt allerede i dag kan gennemføre forskellige former for kurser og vejledning af de mennesker, som ønsker at gennemføre en adoption. Så hvorfor ikke lade det ligge hos de organisationer, som allerede i dag gennemfører og formidler adoptionerne, frem for at man nu skal have endnu et omsvøbsdepartement til at sidde og lave spilleregler på det her område? Det synes vi er lidt dobbeltbureaukrati.

Så synes vi i øvrigt, at der tiltrænges en ændring, således at det ikke, som det jo groft sagt er gældende i dag, er amtet, der går ind og ser på, om barnet kan godkendes til adoptionen, men at det er forældrene – adoptanterne – der får lov til at bestemme, om barnet skal godkendes eller ej, at man altså i det hele taget trækker processen tættere omkring de forældre, som ønsker at adoptere, frem for at det er det offentlige, der træffer afgørelserne.

Men overskriften er altså: Fremskridtspartiet støtter forslaget, vi støtter en liberalisering, og vi håber forslaget kommer igennem så hurtigt som muligt. Vi har nogle småting, vi gerne vil være med til at diskutere, men vi håber som sagt, at forslaget bliver vedtaget snarest.

Jann Sjørnsen (KRF):

I forhold til den tidligere taler oplever jeg måske ikke lovforslaget som den helt store liberalisering, men lad det nu være.

Vi er i hvert fald fra Kristeligt Folkepartis side – liberalisering eller ej – klart positive over for regeringens sigte med lovforslaget: netop at lette adoptanters muligheder for international adoption. Der er utrolig mange børn rundt omkring i verden, der mangler forældre, og der er så desværre herhjemme i Danmark forældre, som mangler børn, og de to ting kan fornuftigvis gå hånd i hånd.

Når jeg siger det, er det også, fordi vi i Kristeligt Folkeparti mener, at international adoption sådan set er et ganske udmærket alternativ til kunstig befrugtning, som jo for mange barnløse par ellers kan være alternativet til en international adoption.

Vi synes, det er fint, som regeringen foreslår, at man laver et faseopdelt undersøgelses- og godkendelsesforløb, og også det obligatoriske adoptionsforberedende kursus synes vi er en klar forbedring. Vi ser såmænd ikke så meget kurset som et forsøg på en statslig forældreopdragelse, men vel mere et forsøg på at hjælpe kommende adoptanter til en egentlig afklaring, inden de for alvor selv bestemmer sig. Det er det, jeg lægger hovedvægten på, når jeg i dag udtaler min holdning, som er positiv. Selvfølgelig ser vi også frem til en diskussion efterfølgende af indholdet i de tre faser, som vi må se på under udvalgsarbejdet.

Så har flere ordførere – jeg tror, det var SF's og Enhedslistens ordførere – jo især været inde på Adoptionsnævnets rolle i de nye arbejdsopgaver og det, at man meget vel kan opleve det, som om tilsynsmyndighed sammenblandes med klagemyndighed. Med de nye beføjelser, som Adoptionsnævnet får, vil jeg sige, at vi i Kristeligt Folkeparti bestemt heller ikke mener, at regeringen – og altså Justitsministeriet i denne sammenhæng – nødvendigvis har fundet de vises sten.

Det er i hvert fald et af de elementer i lovforslaget, som vi vil gå i dybden med under udvalgsbehandlingen, for vi mener, at der er behov for en klar adskillelse af tilsynsmyndighed og klagemyndighed i denne sammenhæng, og også at der kan udføres politisk kontrol med tilsynsmyndigheden. Jeg synes, at de sager, som har været fremme på området også her i de sidste måneder, taler for, at vi styrker tilsynsmyndigheden, og så måske nu også, at den bliver bibeholdt i Civilretsdirektoratet.

Det er i hvert fald et af de emner, vi for alvor vil være optaget af under den udvalgsbehandling, vi skal have. De øvrige elementer om mere fleksibilitet med hensyn til alder, mulighed for at adoptere flere børn og også handicappedes mulighed for at adoptere børn er vi i øvrigt positivt stemt over for.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Også på denne sag vil jeg gerne takke ordførerne for en meget positiv modtagelse af lovforslaget – også denne gang, havde jeg nær sagt, for det er jo en genbehandling af et lovforslag, der var fremsat i sidste samling, men som følge af folketingsvalget ikke nåede at blive færdigbehandlet.

Jeg er glad for, at ordførerne, om man så må sige, ikke har skiftet holdning siden sidst, men

at der hele vejen rundt var meget positive bemærkninger til, at vi nu sikrer en mere smidig, for ikke at bruge ordet liberal, behandling med hensyn til godkendelse af kommende adoptanter, at vi sætter de kommende forældre, adoptanter, i centrum for begivenhedernes gang, og at de offentlige myndigheders kontrol trækkes mere i baggrunden. Jeg er glad for, at alle ordførere har tilkendegivet enighed i, at det er formålet med det lovforslag, der nu skal behandles af Folketinget.

Det er vigtigt, at der er smidighed. Det er vigtigt, at man sikrer, at de kommende adoptanter undervejs bringes til selv at afklare deres egne ressourcer, deres egen styrke til at kunne klare de udfordringer, der ligger i at adoptere et barn fra udlandet, og her kommer en helt central nyskabelse, nemlig det kursus, som de kommende adoptanter skal gennemgå for også at ende med at kunne gennemføre en konkret adoption.

Fru Inge Dahl-Sørensen spurgte, hvad indholdet så skal være i det kursus. Er der nogen eksamen? Vil det være en skærpelse af kontrollen?

Nej, det er ikke nogen skærpelse af nogen kontrol. Det er netop for at bringe adoptanterne i den situation, at de selv bliver mere afklarede om, hvorvidt de har de ressourcer, der skal til for at klare en adoption.

Man kan nok ikke i dag lave en udtømmende opstilling over, hvad kurset skal indeholde, men i det store Adoptionsudvalgs betænkning fra juni måned sidste år er der på side 144-145 oplistet en oversigt over hovedtemaerne, som bl.a. er motivet til at ville være adoptanter og få en international adoption og adoptivbarnets baggrund. Hvad er det for børn, vi får her til landet fra udlandet? Hvordan er de følelsesmæssige forhold, der knytter sig både til tidligere forældre og også til de nuværende adoptivforældre, adoptivbarnets tilpasning, integration i familien? Hvilke erfaringer kan man viderebringe fra andre, der har adopteret? Hvordan er adoptivbarnets reaktion på de nye forhold og omgivelser og adoptivbarnets generelle følelser? Hvordan kan man viderebringe andre adoptivforældres erfaringer med opvækst af børn, der kommer fra andre kulturer?

Det er altså for at gøre ansøgere bedre rustet til at træffe deres endelige beslutning. Der er ikke nogen eksamination af kommende adoptanter, og det bør der heller ikke være.

Fru Pernille Sams spurgte, om der er nogen ændring i spørgsmålet om handicap og sygdomme, som ansøgerne eventuelt har haft eller fortsat har. Der vil jeg gerne henvise til, at der i forhold til den behandling, vi havde i sidste samling, er ændret i lovforslagets generelle bemærkninger på side 18 i højre spalte, hvorfra jeg godt vil citere:

»De nærmere retningslinjer for, hvilke sygdomme og handicap der i almindelighed bør føre til afslag på godkendelse som adoptant, bør som hidtil fastlægges af Adoptionsnævnet og Civilretsdirektoratet. For så vidt angår sygdomme må det som hidtil ske på baggrund af den medicinske udvikling på området, mens det, når det gælder handicap, bør sikres, at der anlægges en bredere synsvinkel end den medicinske, hvorfor også anden sagkyndig bistand må inddrages – herunder fra Det Centrale Handicapråd. Med hensyn til sygdomme forudsættes det samtidig, at det løbende overvejes, om der er grund til – i lyset af nyere udvikling på det medicinske område m.v. – at tage praksis på området op til revision. I det omfang, det er relevant og hensigtsmæssigt, bør der i den forbindelse inddrages eksternt sagkundskab, f.eks. i form af drøftelser med Sundhedsstyrelsen eller Retslægerådet.«

Jeg er altså i kraft af den første behandling, vi havde i sidste samling, indstillet på at følge det her område, sådan at vi også sikrer, at folk, der har fået konstateret en sygdom eller har et handicap, men som sagtens ville være i stand til at påtage sig det at være forælder til et barn under dets opvækst, også i fremtiden vil kunne adoptere. Hvis det var det, den konservative ordfører mente, er jeg enig i, at der her må ske en fornyelse, og jeg mener også at kunne huske, at det blev fremført af den tidligere konservative ordfører, hr. Bendt Bendtsen, i forbindelse med førstebehandlingen, sidst vi havde lovforslaget oppe. Der er altså sket en ændring her.

Fru Anne Baastrup og andre tog spørgsmålet op om Adoptionsnævnets nye rolle. Jeg mener, det er helt afgørende for at sikre det, som også er en del af formålet med lovforslaget, nemlig mere ensartethed ude i landet, at adoptanter ikke er afhængige af, om de bor i det ene eller det andet statsamt og er underlagt det ene eller det andet samråd. Det er altså vigtigt, at vi har et Adoptionsnævn, som har kompetence til at bidrage til større ensartethed, og at vi har et Adoptionsnævn, som ud over det at være rekursinstans for afgørelser ude i amterne også af

egen drift kan tage sager op, indkalde sager og gennemgå sager, som kan bidrage til større ensartethed.

Jeg mener, det bør være det uafhængige nævn, der sikrer det – ud fra den lovgivning, der nu engang er, og de regelsæt, som så bliver udmøntet med baggrund i lovforslaget her og med de bemyndigelser, der ligger hos mig – og ikke Civilretsdirektoratet, som er direkte underlagt min instruks. Men det er da noget, jeg er indstillet på at drøfte med Folketingets partier, dog tror jeg ikke, det er så dårlig en arbejdsdeling, der er fundet, og som jo også følger den indstilling, der foreligger fra Adoptionsudvalget.

Hr. Peter Skaarup stillede spørgsmål, om vi ikke kunne sikre, at der kom flere danske børn til adoption herhjemme. Det er jo et virkelig stort spørgsmål, for det bringer os i det dilemma, at vi godt kan se, at der er nogle børn, der allerede ved fødslen kan løbe en risiko for at få nogle meget, meget dårlige opvækstbetingelser i den familie, de er født ind i. Men på den anden side – at være den myndighed, der skulle træffe afgørelsen om at foretage en tvangsadoption væk fra de biologiske forældre – ja, jeg vil sige, at for mit eget vedkommende ville jeg meget nødtigt være den klageinstans, der skulle behandle den type sager.

Det er derfor, at man også inden for gældende lovgivning, hvor man jo altså har hjemmel til at kunne foretage tvangsadoptioner, er meget tilbageholdende med at gøre det, og det er ud fra min egen etiske og moralske synsvinkel fuldstændig forståeligt, at man er meget tilbageholdende med – forever – at fjerne børn fra deres forældre, for det er jo så definitivt, når man først har bortadopteret barnet.

Fru Sonja Albrink var inde på den aldersgrænse, der ligger heri. Vi har her valgt som hovedregel at lægge en aldersgrænse på de 40 år, men med mulighed for den fleksibilitet, at hvis den ene af ansøgerne er yngre end den anden, kan den anden gå over 40-års-aldersgrænsen, og også med en større fleksibilitet, for så vidt angår børn med handicap eller ældre børn.

Når jeg mener, at det alligevel er rigtigt at lægge en aldersgrænse ind, er det, fordi vi bør sige til de par, der forsøger af fuld kraft gennem andre metoder at få børn, at hvis det nu ikke lykkes, skal de lidt hurtigere tænke på den mulighed, der ligger i at gennemføre en interna-

tional adoption, således at tiden ikke er gået og de er blevet for gamle, inden de bringer det ind i deres overvejelser, at det også er en mulighed.

Jeg tror også, det har betydning, som vi tidligere har debatteret, at forældrene er relativt unge under børnenes opvækst; det har det i hvert fald haft for mit eget vedkommende.

Jeg håber efter den meget positive modtagelse, at lovforslaget vil få en hurtig gang gennem Folketinget.

Jeg skal som afslutning sige til hr. Tom Behnke, at når vi ikke har henlagt det til formidlingsorganisationerne at forestå kurset og stå med ansvaret for kurset, er det for at have den arbejdsdeling, som jeg tror adoptanterne er glade for: at myndighederne har et ansvar for en del af det her, og at det så er de private organisationer, som har den rolle at forestå kontakten til udlandet og fremskaffe børn fra udlandet til international adoption.

Jeg tror, at hvis man mikser det her for meget, kan det kun være med til at skabe utryghed, og jeg mener fortsat, at det er den rigtige model, at det at stå for kurset, som er en vigtig brik, er en myndighedsopgave.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 41: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Beslagnæggelse, edition, fotoforevisning, konfrontation, efterlysning og observation samt prøvesagsordning for advokater m.v.). Af justitsministeren (Frank Jensen). (Fremsat 8/10 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.